

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΥΦΦ198	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΟΛΑ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Βυζαντινή Γραμματεία (11ος-15ος αι.). Ιστοριογραφία και Χρονογραφία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις	3	5	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο 4.</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων</i>	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΚΑΝΕΝΑ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (στα ελληνικά)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://classweb.cc.uoc.gr/classes.asp		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

<p>Μαθησιακά Αποτελέσματα <i>Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.</i></p> <p><i>Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης • Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και Παράρτημα Β • Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων
<p>Στόχο του μαθήματος αποτελεί η σφαιρική παρουσίαση των βασικών αξόνων που διέτρεξαν την εξέλιξη της βυζαντινής ιστοριογραφίας από τον 13ο έως τον 15ο αιώνα. Οι φοιτητές αναμένεται να αποκομίσουν βασικές γνώσεις για τη βυζαντινή ιστοριογραφία γενικότερα, και να εμβαθύνουν σε επιλεγμένα θέματα σχετικά με τα είδη, τα κυριότερα έργα και τους επιφανέστερους εκπροσώπους της ιστοριογραφικής παραγωγής στην Παλαιολόγεια περίοδο. Οι βυζαντινοί ιστοριογράφοι υπηρετούν πολλά και διαφορετικά είδη του πεζού και ποιητικού λόγου, καθώς συχνά πρόκειται για πολυσχιδείς προσωπικότητες και άξιους εκπροσώπους, όχι μόνο της λογοτεχνίας αλλά και των επιστημών. Επιπλέον, η Παλαιολόγεια γραμματεία περιλαμβάνει αξιόλογα έργα ποίησης, ρητορικά και εγκωμιαστικά κείμενα, επιστολές, τα οποία έχουν συγγράψει ιστοριογράφοι και είναι απαραίτητα για τη μελέτη της κοινωνικής και οικονομικής ζωής της αυτοκρατορίας.</p> <p>Μέσα από την προτεινόμενη δομή του μαθήματος, οι φοιτητές θα έχουν τη δυνατότητα να</p>

παρακολουθήσουν μια θεματική προσέγγιση της Παλαιολόγειας γραμματείας, με επίκεντρο την εξέταση της ιστοριογραφίας και χρονογραφίας και των κυριότερων εκπροσώπων τους κατά την περίοδο από τον 13ο έως και τον 15ο αιώνα.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας

και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

.....

Άλλες...

.....

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

- Αυτόνομη εργασία

- Ομαδική εργασία

- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1η εβδομάδα:

I: Η Βυζαντινή αυτοκρατορία (13ος-15ος αιώνας) — πρόσωπα, τόποι, γεγονότα. Σύντομη ιστορική εισαγωγή. Επισκόπηση της σύγχρονης βιβλιογραφίας. (Εισήγηση με παρουσίαση πηγών και άλλου εποπτικού υλικού σε Power Point - Συζήτηση)

II: Η πνευματική ζωή. Παιδεία και εκπαίδευση. Η λογοτεχνική παραγωγή. Λογοτεχνική παραγωγή των ανώτερων τάξεων.

III: Γράφοντας για το Βυζάντιο. Τρόπος συγγραφής μιας επιστημονικής εργασίας.

2η εβδομάδα:

Η βυζαντινή ιστοριογραφία — Γενική εισαγωγή (13ος-15ος αιώνας). Οι κυριότεροι βυζαντινοί ιστοριογράφοι — η εποχή και το έργο τους (Γεώργιος Ακροπολίτης, Γεώργιος Παχυμέρης, Νικηφόρος Γρηγοράς, Ιωάννης Καντακουζηνός, Ιστορικοί της Αλώσεως). Εκδόσεις των κειμένων. Επισκόπηση της σύγχρονης βιβλιογραφίας.

3η εβδομάδα:

I: Η ιστοριογραφία μετά την άλωση του 1204 στην αυτοκρατορία της Νίκαιας (1204-1261).

II: Γεώργιος Ακροπολίτης — Βιογραφικά στοιχεία και έργο. Η μετάβαση από τους Λασκαρίδες στους Παλαιολόγους.

4η εβδομάδα:

Γεώργιος Παχυμέρης — Νικηφόρος Γρηγοράς. Βιογραφικά στοιχεία και έργο. Η μετάβαση από τον 13ο στον 14ο αιώνα. Η πρώτη περίοδος των εμφυλίων πολέμων. Θρησκευτικές και κοινωνικές έριδες. Διπλωματία και εξωτερική πολιτική.

5η εβδομάδα:

Οι αυτοκράτορες ως ιστοριογράφοι και συγγραφείς. Ιωάννης ΣΤ΄ Καντακουζηνός. Μανουήλ Β΄ Παλαιολόγος. Πολιτική σκέψη και πρακτικές προπαγάνδας.

6η εβδομάδα:

Ιστορικοί της Αλώσεως Α΄ (μέσα 14ου-μέσα 15ου αιώνα) - Το Βυζάντιο και οι πρώτοι Οθωμανοί. Η μετάβαση από τον 14ο στον 15ο αιώνα. Λαόνικος Χαλκοκονδύλης — [Μιχαήλ] Δούκας. Βιογραφικά στοιχεία και έργο.

7η εβδομάδα:

Ιστορικοί της Αλώσεως Β΄ (μέσα 14ου-μέσα 15ου αιώνα) - Το Βυζάντιο πριν την πτώση. Η ακμάζουσα βυζαντινή περιφέρεια — Το δεσποτάτο του Μορέως. Γεώργιος Σφραντζής —

Μιχαήλ Κριτόβουλος. Βιογραφικά στοιχεία και έργο.

8η εβδομάδα:

Ο δημόσιος και ιδιωτικός βίος στα έργα των ιστοριογράφων της Παλαιολόγιας εποχής. Πόλεμος και ειρήνη, διπλωματία, οικονομία, κοινωνικός βίος, Κράτος και Εκκλησία, αυτοκρατορική οικογένεια, άρχουσα τάξη, στρατός.

9η εβδομάδα:

Σημαντικά γεγονότα της υστεροβυζαντινής εποχής και η απεικόνισή τους στα έργα της ιστοριογραφίας. Ζητήματα ταυτότητας και ιδεολογίας. Η ανακατάληψη της Κωνσταντινούπολης (1261). Η ένωση των Εκκλησιών (1274 και 1438-1439). Η άλωση της Κωνσταντινούπολης (1453).

10η εβδομάδα:

Άλλες πηγές άντλησης ιστορικών πληροφοριών της Ύστερης βυζαντινής εποχής. Ιστορικοί λόγοι και ποιήματα. Εγκώμια. Επιτάφιοι λόγοι. Επιστολές. Δημόδης λογοτεχνία - Τα Χρονικά. Αυτοκρατορικά έγγραφα. Νομικά κείμενα.

11η εβδομάδα:

Οι βυζαντινοί ιστοριογράφοι και οι θετικές επιστήμες. Επιστημονικές πραγματείες (ιατρική, μαθηματικά, αστρονομία).

12η εβδομάδα:

Εργαστήριο βυζαντινών πηγών (ιστοριογραφία, χρονογραφία, έμμετρα χρονικά, αυτοκρατορικά και δημόσια έγγραφα, ρητορικοί λόγοι, επιστολές, νομικά κείμενα). Παρουσίαση νομισμάτων, εγγράφων και των σημαντικότερων δειγμάτων της βυζαντινής τέχνης.

13η εβδομάδα:

Συμπεράσματα — Η αντίληψη του Βυζαντίου στη σύγχρονη εποχή. Παρουσίαση ιστοσελίδων και διαδραστικών πολυμέσων σχετικών με τη βυζαντινή ιστορία. Ελεύθερη συζήτηση επί της διδαχθείσας ύλης.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.	Στην τάξη	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές	<ul style="list-style-type: none">• προβολή αποσπασμάτων από σχετικές επιμορφωτικές εκπομπές και ντοκυμαντέρ.• Παρουσίαση Power Point, παρουσίαση των ηλεκτρονικών πηγών και πολυμέσων.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Αυτοτελής μελέτη και προετοιμασία για τις παρουσιάσεις	83
	Τελική Γραπτή Εξέταση	3
	Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμών, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.	Γραπτή τελική εξέταση που περιλαμβάνει: - εξακρίβωση της εμπέδωσης γνώσεων - κριτική ανασύνθεση πληροφοριών	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βασική βιβλιογραφία:

- Hunger, Herbert, *Βυζαντινή λογοτεχνία. Η λόγια κοσμική γραμματεία των Βυζαντινών (Die hochsprachliche profane Literatur der Byzantiner, München 1978)*, μτφρ. Α. Γ. Μπενάκης, Ι. Β. Αναστασίου, Γ. Χ. Μακρής, τ. Α', Μ.Ι.Ε.Τ., Αθήνα 2005
- Hunger, Herbert, *Βυζαντινή λογοτεχνία. Η λόγια κοσμική γραμματεία των Βυζαντινών (Die hochsprachliche profane Literatur der Byzantiner, München 1978)*, μτφρ. Τ. Κόλιας, Κατερίνα Συνέλλη, Γ. Χ. Μακρής, Ι. Βάσσης, τ. Β', Μ.Ι.Ε.Τ., Αθήνα 2005
- Hunger, Herbert, *Βυζαντινή λογοτεχνία. Η λόγια κοσμική γραμματεία των Βυζαντινών (Die hochsprachliche profane Literatur der Byzantiner, München 1978)*, μτφρ. Γ. Χ. Μακρής, Ιωάννα Οικονόμου-Αγοραστού, Τ. Κόλιας, Ελευθερία Παπαγιάννη, Σπ. Τρωιάνος, Δ. Γιάννου, τ. Γ', Μ.Ι.Ε.Τ., Αθήνα 2005

- Καρπόζηλος, Απόστολος, *Βυζαντινοί ιστορικοί και χρονογράφοι, τ. Δ': 13ος-15ος αιώνας*, Αθήνα 2015

Συμπληρωματική βιβλιογραφία:

- Angelov, Dimiter, *Imperial ideology and political thought in Byzantium, 1204-1330*, Cambridge University Press, Cambridge 2007
- Angold, Michael και Michael Whitby, Historiography, στο: *The Oxford Handbook of Byzantine Studies*, επιμ. Elizabeth Jeffreys — J. Haldon — R. Cormack, Oxford University Press, Oxford 2008, 838-852
- Beck, Hans-Georg, *Kirche und theologische Literatur im byzantinischen Reich*, Μόναχο 1959
- Beck, Hans-Georg, *Ιστορία της βυζαντινής δημόδου λογοτεχνίας (Geschichte der byzantinischen Volksliteratur*, München 1971), μτφρ. Νίκη Eideneier, Μ.Ι.Ε.Τ., Αθήνα 1989
- *The Cambridge History of the Byzantine Empire c. 500-1492*, επιμ. J. Shepard, Cambridge University Press, Cambridge 2008
- Fryde, Edmund, *The early Palaeologan Renaissance (c.1261-c.1360)* [The Medieval Mediterranean. Peoples, economies and cultures, 400-1453, 27] Leiden 2000
- Macrides, Ruth, *George Akropolites. The History. Introduction, translation and commentary*, Oxford University Press, Oxford 2007
- Macrides, Ruth, The 13th century in Byzantine historical writing, στο: *Porphyrogenita: Essays on Byzantine History, in Honour of Julian Chrysostomides*, επιμ. C. Dendrinos, J. Harris, Eirini Harvalia-Crook, Judith Herrin, Aldershot/ Burlington 2003, 63-76
- Nicol, Donald, *The reluctant emperor. A biography of John Cantacuzene, Byzantine Emperor and Monk c. 1295-1383*, Cambridge 1996
- Nicol, Donald, *Οι τελευταίοι αιώνες του Βυζαντίου, 1261-1453 (The last centuries of Byzantium, 1261-1453*, London 1972), μτφρ. Στ. Κομνηνός, Αθήνα 2013
- Παναγιώτου, Αντώνιος Δ., *Περίπλους στη βυζαντινή πεζογραφία*, [Βυζαντινή γραμματεία, 8] Αθήνα 2008
- Παΐδας, Κωνσταντίνος Δ.Σ., *Τα βυζαντινά 'κάτοπτρα ηγεμόνος' της ύστερης περιόδου (1254-1403). Εκφράσεις του βυζαντινού βασιλικού ιδεώδου*, Αθήνα 2006
- *Rhetoric in Byzantium. Papers from the Thirty-fifth Spring Symposium of Byzantine Studies, Exeter College, University of Oxford, March 2001*, επιμ. Elizabeth Jeffreys [Society for the Promotion of Byzantine Studies, Publications 11] Aldershot/Burlington 2003